

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОСТІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ В ПРАКТИЧНІЙ УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Досягнення високої ефективності завжди було і продовжує залишатися найголовнішою метою для будь-якої системи управління. Методологія дослідження механізму управління та його ефективності історично і логічно базується на безпосередньо суспільному характері виробництва та законах його розвитку. Адже управління виступає важливою складовою структури процесу виробництва і впливає на якість й результативність останнього. Сама ж ефективність управління виробництвом функціонально залежить від багатьох зовнішніх факторів, а також від оптимальності функціонування всіх структурних елементів самої системи управління. Одним з таких елементів є оцінка ефективності управління виробництвом.

Дана проблема вже тривалий час знаходиться в центрі уваги багатьох науковців: Ч. Бернарда, Е. Гроува, Л. Гьюліка, П. Драккера, М. Ітлі, С. Малфорда, Г. Саймона, М. Г. Чумаченка, С.В. Шапошникової, Л. І. Федулової, І. І. Мазур, В. Д. Шапиро, Н. Г. Ольдерогге, І.В. Коврижних та багатьох інших. В їх працях знайшли своє відображення окремі аспекти проблеми оцінки ефективності управління. Разом з тим, в її межах існує чимало невивчених і суперечливих питань, на що вказують й самі дослідники. І перш за все потребують ґрунтовного дослідження такі методологічні та практичні аспекти оцінки ефективності управління виробництвом як удосконалення її дієвості в практиці господарювання.

Соціально-економічний аналіз ефективності управління виробництвом показав, що оцінка займає важливе місце в процесі управління, формуючи відповідний зворотний зв'язок і обумовлюючи ефективність його проходження [2, с. 153].

Удосконалення системи оцінки передбачає оптимізацію функціонування основних елементів її структури. Оцінка ефективності управління тим дієвіша, чим в більшій мірі приймаються до уваги суб'єктом не тільки характеристики процесу управління та його результати, але й можливості оптимізації функціонування всіх структурних елементів оцінки. Отже, необхідно визначити такі напрями, які б дозволили оптимізувати процес оцінки ефективності управління і підвищити її дієвість.

Аналіз проблеми оцінки ефективності управління на теоретичному та практичному рівнях дозволив виділити чотири основних напрями підвищення дієвості оцінки:

1. Підвищення рівня підготовленості суб'єктів управління до оціночної діяльності.
2. Підвищення ролі оцінки як засобу забезпечення ефективності управління виробництвом.
3. Досягнення оптимального рівня організації процедури оцінки ефективності управління виробництвом.
4. Формування оптимальної системи інформаційного забезпечення оцінки.

Необхідною умовою підвищення дієвості оцінки ефективності управління є її комплексність, яка сполучає в собі системність як зв'язок між оцінками, їх взаємообумовленість, взаємопроникнення, взаємодію, структурність. Тільки комплексний підхід до оцінки ефективності управління дає можливість найбільш оптимальним шляхом досягти її дієвого впливу на процес управління виробництвом [3, с.34].

Комплексність є фактором підвищення ефективності та удосконалення управління виробництвом через ряд обставин. По-перше, комплексний підхід до оцінки дозволяє всебічно оцінити ефективність управління виробництвом як через оцінку кінцевих результатів, так і через оцінку ефективності функціонування кожного елементу структури процесу управління у їх взаємодії. Це дає можливість забезпечити оптимальне проходження процесу управління. По-друге, комплексність оцінки дозволяє простежити, наскільки цілі конкретного суб'єкта управління узгоджуються із загальними суспільними цілями, допомагає встановити відповідність засобів поставленим цілям. По-третє, комплексність оцінки ефективності управління надає можливість з'ясувати ефективність самих оцінок за їх формами, методами, функціями. В-четвертих, вона обов'язково включає одночасно і збір інформації і її доведення до відповідних осіб, забезпечує єдність суб'єкта і об'єкта управління в цільовому відношенні. По-п'яте, комплексність оцінки досягається на основі єдності цілеспрямованої діяльності всіх суб'єктів управління в межах певної соціально-економічної системи, оскільки її результати повинні "сходитися" в одному центрі

(як правило, у керівника цієї системи), який здійснює процес її інтеграції. По-шосте, основна увага в комплексній оцінці звертається на таку систему оцінок, яка дозволяє виявити основні джерела підвищення ефективності управління. При цьому даний комплекс оцінок включає в себе як кількісні, так і якісні оцінки. Говорити про перевагу тих чи інших, значить перебільшувати можливості тієї чи іншої оцінки. Необхідне оптимальне поєднання цих оцінок, які дозволяють визначити стан управління виробництвом на будь-якому етапі, і засобів, за допомогою яких підвищується ефективність управління.

Комплексність оцінки створює умови для об'єднання зусиль суб'єкта оцінки і об'єкта у вирішенні основного завдання – забезпечення її об'єктивності, наукової обґрунтованості та всебічності. Оскільки ефективність управління виробництвом може підвищуватися тільки за умови виявлення невикористаних резервів, то, зрозуміло, комплексність оцінки створює умови для “споглядання із зовні”. Але в управлінні виробництвом мають місце не тільки резерви підвищення його ефективності, але й резерви її зниження, яких є завжди в надлишку. Індикаторна, інформативна та прогнозна функції оцінки дозволяють встановити і передбачити можливість наслідків визначених засобів підвищення ефективності управління виробництвом. При цьому резерви можуть бути не тільки виявлені, але й створені.

Разом з тим, комплексна оцінка ефективності управління – процес складний і суперечливий. Оцінка не тільки дається, але й відстоюється суб'єктом управління. Суб'єкту управління ніколи не відмовляє почуття приналежності та “портретності” оцінки. Суб'єкт управління розуміє, що даючи оцінку ефективності управління, він тим самим дає оцінку і власній діяльності. Тому комплексна оцінка, володіючи певною консервативністю, повинна бути гнучкою та мобільною, переходити з однієї оцінки на іншу, поєднувати і розосереджувати їх. Комплексність оцінки передбачає і багатий досвід та перспективність погляду ведучого, головного суб'єкта комплексної оцінки.

Комплексність оцінки сполучає в собі системність як зв'язок між оцінками, їх взаємообумовленість, взаємопроникнення, взаємодію, структурність [1, с.47]. Тому вона виступає фактором підвищення ефективності управління виробництвом внаслідок визначення сукупного засобу досягнення єдиної мети, що сприяє оптимізації процесу управління виробництвом і отриманню результату, який найбільш відповідає наміченим цілям. Комплексність оцінки передбачає дотримання ряду умов, зокрема:

- визначення комплексу оцінок, куди входили б необхідні і достатні оцінки;
- створення органу функціонування та обробки результатів комплексної оцінки ефективності управління виробництвом;
- доведення оціночної інформації про ефективність управління виробництвом до органів, покликаних постійно її забезпечувати;
- обов'язкова відповідна оціночна компетентність суб'єктів комплексної оцінки, їх чітке уявлення змісту оцінки ефективності управління та її необхідних умов.

Підвищення ефективності управління виробництвом в результаті її комплексної оцінки обов'язково передбачає факт наслідку оцінки. Оцінка задля оцінки не дає бажаного результату. Оцінка як вибір повинна діяти на об'єкт оцінки, змінюючи, розвиваючи його. Комплексна оцінка ефективності управління є завжди зацікавленим відношенням до об'єкту оцінки, яке, будучи включеним в зв'язки та відносини з іншими об'єктами оцінки, спричиняє вплив на них і відчуває їх вплив на собі. Це і повинно визначити комплексну оцінку як фактор підвищення ефективності управління виробництвом.

Таким чином, вивчення практичного досвіду аксіологічної діяльності суб'єктів управління, конкретне соціально-економічне дослідження дозволили визначити основні напрями, шляхи підвищення дієвості оцінки ефективності управління і зробити ряд висновків щодо їх практичної реалізації.

Список літератури:

1. Коврижных И.В. Анализ и оценка эффективности управления в организации / И.В. Коврижных – Барнаул: АФ СибАГС, 2006. – 86 с.
2. Копитова І.В. Методологія оцінки ефективності управління виробництвом в контексті математичного моделювання / І.В. Копитова // Збірник наукових праць ТДАТУ, серія «Економічні науки», присвячений VI-й міжнародній науково-практичній конференції "Розвиток економіки України на інноваційній основі", Том 2.– 2012. – №2(18) – С. 153 – 162.

3. Копитова І.В. Система методів оцінки ефективності управління виробництва / І.В. Копитова // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Новий погляд на розвиток економіки країни» (м. Львів, 25-26 березня 2016 року). – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С. 33 – 36.

4. Шапошникова С.В. Методы оценки эффективности управления организацией. Учеб. пособие / С.В. Шапошникова – Воронеж: Воронеж. гос. техн. ун-т, 2008. – 170 с.